

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN JA ITÄ-SUOMEN YLIOPISTON VÄLINEN SOPIMUS VUOSILLE 2017-2020

1. YLEISTÄ

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja yliopisto ovat yliopistolain (558/2009) 48 §:n 1 momentin nojalla sopineet yliopiston toiminnalle asetettavista tavoitteista. Sopimuksessa asetetut tavoitteet on johdettu hallitusohjelmasta, hallituksen toimintasuunnitelmasta sekä muista eduskunnan ja valtioneuvoston korkeakouluille asettamista strategisista tavoitteista.

2. KORKEAKOULULAITOKSEN YHTEISET TAVOITTEET JA KORKEAKOULUKOHTAISET TOIMENPITEET

Tavoitetila 2025

Suomalainen - nykyistä laadukkaampi, kansainvälisempi, vaikuttavampi ja tehokkaampi - korkeakoululaitos on vuonna 2025 kansainvälisesti kilpailukykyinen, mahdollistaa korkeaan osaamiseen perustuvan suomalaisen yhteiskunnan ja toimintatapojen uudistumisen sekä tuottaa osaamista ja uutta tietoa globaalien, usein monialaisten ongelmien ratkaisemiseen. Korkeakoulut ja tiedelaitokset ottavat toiminnassaan ennakoivasti huomioon toimintaympäristön muutokset, kuten digitalisaation, kansainvälistymisen ja väestökehityksen.

Suomalaiset yliopistot ja ammattikorkeakoulut ovat kansainvälisesti vahvoja ja kilpailukykyisiä toimijoita. Korkeakoululaitos muodostuu korkeatasoisista, vahvuusalueilleen profiloituneista yliopistoista ja ammattikorkeakouluista. Näiden osaaminen täydentää toisiaan siten, että yhteiskunnan ja työelämän erilaisiin tarpeisiin vastataan. Korkeakoulujen toiminnassa korostuvat sivistystehtävä, yhteiskuntavastuu ja vaikuttavuus, kestävän kehityksen periaatteet, eettinen toimintatapa sekä hyvän tieteellisen käytännön noudattaminen. Laatua on vahvistettu kansainvälistymällä, digitalisaatiota hyödyntämällä sekä toimintaa modernisoimalla. Opintopolkuja on joustavoitettu, tieto on avointa ja infrastruktuurit yhteiskäytössä. Suomeen muodostuu tutkimuksen huipulla toimivia yliopistoja ja kaikissa yliopistoissa on kansainväliselle tasolle yltäviä tutkimusaloja. Ammattikorkeakoulujen soveltava tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta tukee entistä vahvemmin koulutusta ja luo edellytyksiä pk-yritysten sekä yksityisen ja julkisen sektorin palvelujen uudistumiselle.

Korkeakoulut ennakoivat ja tukevat yhteiskunnan, kulttuurin ja työelämän uudistumista ja turvaavat tarvittavan korkeakoulutetun työvoiman saatavuuden, ottaen huomioon pienevän nuorisoiäluokan sekä työ- ja elinkeinoelämän ja yhteiskunnan muutosten vaikutukset alakohtaisiin koulutustarpeisiin. Korkeakoulut vahvistavat osaamisellaan eri toimijoita yhdistäviä alue- ja alakohtaisia innovaatio- ja osaamiskeskittymiä. Nämä edistävät alueiden omiin vahvuuksiin ja kilpailuetuihin perustuvaa älykästä erikoistumista sekä uusien kasvualojen vahvistumista. Samalla hyödynnetään alueiden osaamispotentialiaali korkeakoulujen toiminnan kehittämisessä.

Korkeakouluyhteisö heijastaa väestön moninaisuutta ja sen toiminnassa toteutuu yhdenvertaisuus ja tasa-arvo.

Korkeakoulut vahvistavat vaikuttavuuttaan erityisesti lisäämällä osaamisen ja tutkimustulosten laajempaa hyödyntämistä, kaupallistamista, osaamisen vientiä, elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia sekä yrittäjyysvalmiuksia ja -edellytyksiä. Korkeakoulut avaavat laajasti tutkimuksen tuloksia ja kehittävät aktiivisesti uusia toimintamalleja osaamisen siirtämiseksi

yhteiskuntaan.

Korkeakoulujen ja opetus- ja kulttuuriministeriön tietojärjestelmät ovat yhteentoimivia. Tietojen ja käsitteiden yhteismitallisuus sekä valtakunnallinen tietovaranto tukevat korkeakoulujen toimintaa ja ministeriön ohjausta.

Korkeakoulut ovat lisänneet kansainvälistä vaikuttavuutta ja näkyvyyttä strategisesti valituilla alueilla hyödyntäen keskinäistä yhteistyötä ja verkottumista. Korkeakoulut hyödyntävät monipuolisesti eurooppalaisen korkeakoulutus- ja tutkimusalueen sekä Team Finland -toiminnan mahdollisuuksia.

Vahvat korkeakouluyksiköt osaamisen uudistajina

Korkeakoulut jatkavat alakohtaista ja alojen välistä toiminnallista ja rakenteellista kehittämistä osaamisen kokoamiseksi ja epätarkoituksenmukaisten päällekkäisyyksien purkamiseksi. Korkeakoulut profiloituvat, selkeyttävät ja tiivistävät yhteistyötä ja työnjakoa niin keskenään kuin tutkimuslaitosten kanssa koulutuksessa, tutkimuksessa, tukipalveluissa, rakenteissa ja infrastruktuureissa. Syvenevällä yhteistyöllä tuetaan voimavarojen tehokasta käyttöä ja laadun vahvistamista. Kansalliset ja kansainväliset strategiset kumppanuudet vahvistavat korkeakoulujen profiileja. Korkeakoulut keskittävät voimavaroja harvempiin, vaikuttavampiin ja taloudelliselta kantokyvyltään vahvempiin toiminnallisiin yksiköihin. Tämä edellyttää myös poisvalintojen toteuttamista korkeakouluissa.

Itä-Suomen yliopisto tukee vahvuusalueidensa kehittymistä nykyistä systemaattisemmilla ja tiiviimmillä kansallisilla ja kansainvälisillä strategisilla kumppanuuksilla.

Yliopisto parantaa kasvatustieteellisen alan tutkimustoiminnan edellytyksiä ja lisää opettajankoulutuksen vetovoimaisuutta ja tutkintojen työelämäkelpoisuutta. Yliopisto on päättänyt keskittää kasvatustieteiden tutkimuksen ja opettajankoulutuksen sekä harjoittelukoulutoiminnan Joensuuhun. Siirto toteutuu vuonna 2018.

Itä-Suomen yliopisto, Karelia-ammattikorkeakoulu ja Savonia-ammattikorkeakoulu vahvistavat laaja-alaista koulutusyhteistyötä sekä koulutuksen ja tki - tukipalvelujen järjestelyjä. Yhteistyön tavoitteena on opintopolkujen sujuvoittaminen ja opintojen työelämärelevanssin lisääminen, TKI-toiminnan alueellisen vaikuttavuuden vahvistaminen ja yhteisten korkeakoulupalvelujen järjestäminen.

Itä- ja Kaakkois-Suomen korkeakoulutuksen vaikuttavuuden ja alueiden elinvoimaisuuden vahvistamiseksi syvennetään yhteistyötä eri toimijoiden kesken.

Laadukkaasta koulutuksesta nopeammin työelämään

Korkeakoulut nostavat koulutuksen laatua uudistamalla koulutussisältöjä, opetusmenetelmiä, oppimisympäristöjä ja opettajien osaamista sekä lisäämällä yhteistyötä. Korkeakoulut hyödyntävät digitalisaation tuomia mahdollisuuksia täysimääräisesti. Korkeakoulut kehittävät opiskelijavalintoja, hyväksilukumenettelyjä ja tutkintoja niin, että kansallinen ja kansainvälinen liikkuvuus lisääntyy. Korkeakoulut luopuvat pääsääntöisesti siltaopinnoista.

Korkeakoulut hyödyntävät toisen asteen tutkintoja opiskelijavalinnassa nykyistä enemmän ja luopuvat pitkäkestoisesta valmistautumisesta edellyttävistä pääsykokeista. Korkeakoulut lisäävät yhteistyötään toisen asteen koulutuksen järjestäjien kanssa korkeakouluopintoihin siirtymisen nopeuttamiseksi. Valintamenettelyjä kehitetään alakohtaisessa yhteistyössä. Ensimmäistä korkeakoulututkintoa suorittavien osuutta uusista opiskelijoista kasvatetaan hyödyntämällä paikkojen varaamismahdollisuutta ensikertaisille hakijoille ja kehittämällä siirto-opiskelijoiden valintaa.

Korkeakoulut tukevat mahdollisuuksien tasa-arvoa ja edistävät tutkintojen suorittamista tavoiteajassa kaikilla tutkintotasoilla. Korkeakoulut lisäävät joustavia opiskelumahdollisuuksia sekä aiemmin hankitun osaamisen tunnustamista. Korkeakoulut monipuolistavat opiskelijoiden ohjausta ja lisäävät yhteistyötä työelämän kanssa. Toimivat ura- ja rekrytointipalvelut tukevat nopeaa valmistumista ja työllistymistä. Korkeakoulut ottavat käyttöönsä valtakunnallisen uraseurannan.

Korkeakoulut ottavat vastuuta maahanmuuttajien osaamisen ja koulutustarpeiden tunnistamisesta sekä työllistymisen edellytysten parantamisesta.

Itä-Suomen yliopisto ottaa vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä pitkää valmentautumista. Yliopisto osallistuu alakohtaisten yhteisvalintojen kehittämiseen siten, että yhteisvalinta on käytössä pääsääntöisesti sopimuskauden loppuun mennessä ja mahdolliset valintakokeet toteutetaan yhteistyössä muiden alalla koulutusta tarjoavien yliopistojen kanssa. Yliopisto lisää ensimmäistä korkeakoulututkintoa suorittamaan valittujen osuutta kaikista uusista opiskelijoista. Yliopisto ottaa käyttöön todistusvalinnan kauppatieteen yhteisvalinnassa vuonna 2017. Yliopisto tukee toisen asteen kanssa tehtävällä laaja-alaisella yhteistyöllä myös opiskelijarekrytointia.

Yliopisto uudistaa oppimisympäristöjä, tavoitteenaan lisätä koulutuksen vetovoimaa sekä parantaa oppimisen edellytyksiä ja oppimistuloksia. Yliopisto vahvistaa opiskelijoiden ja opettajien digitaalisia valmiuksia ja kehittää tätä tukevaa koulutusta.

Yliopisto lisää oppimisympäristöratkaisuilla mahdollisuuksia ympärivuotiseen sekä ajasta ja paikasta riippumattomaan opiskeluun. Kesälukukausi vakiinnutetaan ja sitä kehitetään osana normaalia opetusta ja ohjausta. Yliopisto kehittää menettelyjä helpottamaan ja joustavoittamaan työelämään siirtymistä opiskelun loppuvaiheessa. Yliopisto ottaa Kyvyt.fi -ePortfolio- palvelun käyttöön kaikille opiskelijoille vuodesta 2017 alkaen.

Yliopisto tehostaa kansainvälisten opiskelijoiden opiskelijarekrytointiaan ottaen huomioon EU/ETA -alueen ulkopuolisille opiskelijoille käyttöön otettavat lukuvuosimaksut.

Tutkimuksella ja innovaatiotoiminnalla vaikuttavuutta, kilpailukykyä ja hyvinvointia

Korkeakoulut tukevat uusia lupaavia tutkimusaloja sekä kansainvälisen huipun tuntumassa kehittyviä tutkimussuuntia. Korkeakoulut ovat sitoutuneet avoimeen toimintakulttuuriin ja avoimen tieteen käytänteisiin kaikilla organisaation tasoilla. Korkeakoulut tukevat kansallisen osaamis pääoman kasvua mm. avoimen tieteen ja tutkimuksen sekä käyttäjälähtöisen kehittämis- ja innovaatiotoiminnan toimenpitein.

Korkeakoulut kehittävät tutkimuslaitosten sekä muun työ- ja elinkeinoelämän kanssa pitkäjänteisesti yhteisiä tutkimusympäristöjä, joilla on edellytykset menestyä kansainvälisessä ja monitieteisessä toimintaympäristössä. Korkeakoulut vahvistavat tutkimuslaitos- ja työelämäyhteistyötä ja kokoavat sitä tukevaa osaamistaan sekä kehittävät toimintatapojaan tutkimustulosten ja innovaatioiden kaupallistamiseksi.

Korkeakoulut kokoavat tutkimusrahoitusasiantuntemustaan sekä kehittävät toimintatapojaan ja keskinäistä yhteistyötään siten, että niillä on paremmat edellytykset hankkia laadullisesti kilpailtua, täydentävää rahoitusta strategiansa ja profiilinsa

mukaiseen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotyöhön ja sekä taiteelliseen toimintaan.

Itä-Suomen yliopisto vahvistaa tieteidenvälistä yhteistyötä ja terävöittää tutkimuksen profiloitumista strategiassa tunnistettujen suuriin haasteisiin vastaamiseksi, vahvuusalojen kehittämiseksi ja kansainvälisen näkyvyyden lisäämiseksi. Yliopiston avoimen tieteen toimintatapa nousee tasolle neljä vuoteen 2017 mennessä ja tasolle viisi vuoteen 2020 mennessä.

Yliopisto lisää kilpaillun täydentävän rahoituksen määrää ja tehostaa tutkijoiden lähipalveluja. Yliopiston kansainvälisen tutkimusrahoituksen osuus yliopiston tutkimusmenoista nousee kahteentoista prosenttiin vuoteen 2020 mennessä.

Korkeakoulu yhteisö voimavarana

Korkeakoulut arvioivat ja kehittävät suunnitelmallisesti johtamista ja asiantuntijatyön edellytyksiä kaikilla organisaatiotasoilla. Korkeakoulut toteuttavat hyvää ja avointa henkilöstöpolitiikkaa sekä ottavat työhyvinvoinnin tarkastelussa käyttöön yhtenäisen ja vertailukelpoisen työvälineen. Korkeakoulut edistävät tasa-arvoa ja moniarvoisuutta henkilöstöpolitiikassaan sekä perustehtäviensä sisältöjen kehittämisen kautta. Korkeakoulu yhteisöä vahvistetaan henkilöstön osaamista kehittämällä, verkostoitumalla, kansainvälisillä rekrytoinneilla sekä hyödyntämällä opiskelijoiden osaamista. Korkeakoulut ottavat merkittävän roolin toiminta-alueensa kulttuurisen monimuotoisuuden vahvistamisessa.

Korkeakoulut kuulevat ja sitouttavat henkilöstöä ja opiskelijoita johtamis-, organisaatio- tai muiden uudistusten varhaisessa vaiheessa siten, että korkeakoulu yhteisön jäsenet voivat vaikuttaa ja ottaa vastuuta muutoksista. Korkeakoulut hyödyntävät opiskelija- ja henkilöstöpalautejärjestelmiä sekä digitalisaation mahdollisuuksia toimintakulttuurin ja käytäntöjen kehittämisessä.

3. ITÄ-SUOMEN YLIOPISTON TEHTÄVÄ, PROFILI JA VAHVUUSALAT

Tehtävä ja profiili

Itä-Suomen yliopistoa kehitetään monitieteisenä ja opiskelijakeskeisenä tiedeyliopistona. Toimintaa ohjaaviksi haasteiksi on tunnistettu ikääntyminen, elintavat ja terveys, oppiminen digitalisoituneessa yhteiskunnassa, ympäristön muutos ja luonnonvarojen riittävyys sekä kulttuurien kohtaaminen, liikkuvuus ja rajat.

Vahvuusalat ja uudet, nousevat alat

Yliopisto vastaa strategiassaan tunnistamiinsa globaaleihin haasteisiin kansainvälisen tason ja monitieteisten tutkimusalueiden kautta. Tutkimusalueet ovat 1) aerosolit, ilmastonmuutos ja ihmisen terveys, 2) kardiovaskulaariset ja metaboliset sairaudet, 3) metsät, globaalimuutos ja biotalous, 4) neurotieteet, 5) rajat, liikkuvuus ja kulttuurien kohtaaminen. Yliopisto on tunnistanut myös vahvoja ja nousevia aloja. Tutkimusinfrastruktuurien kehittäminen ja tohtorikoulutus integroidaan vahvasti erityisesti kansainvälisen tason tutkimusalueiden toimintaan.

4. TUTKINTOTAVOITTEET

Tavoitteet	Vuosina 2017 - 2020 keskimäärin
Ylemmät korkeakoulututkinnot	1 430
Kasvatusalat	260
Terveys- ja hyvinvointialat	190
Taiteet ja kulttuurialat sekä humanistiset alat	165
Yhteiskuntatieteet ja palvelualat	160
Liiketalous, hallinto ja oikeustieteet	130
Luonnontieteet	215
Tietojenkäsittely ja tietoliikenne sekä tekniikan alat	60
Maatalous- ja metsätieteelliset alat	45
Hammaslääketiede	40
Lääketiede	165
Yliopistokohtaiset tavoitteet	
Tohtorin tutkinnot	152
Alemmat korkeakoulututkinnot	1 500

Itä-Suomen yliopiston opettajankoulutuksen tutkintotavoitteet kaudella 2017-2020 ovat vuosittain: lastentarhanopettajat 70, erityislastentarhanopettajat 30, luokanopettajat 140, erityisluokanopettajat ja erityisopettajat 100, humanistiset oppiaineet 60 ja matemaattis-luonnontieteelliset oppiaineet 60. Muiden opettajankoulutuksen aineiden tutkintotavoitteet säilyvät kauden 2013-2016 mukaisina.

Yliopisto lisää lastentarhanopettajakoulutuksen sisäänottoa 40 opiskelijalla vuodesta 2017 alkaen. Yliopisto vähentää humanistisen alan opettajankoulutusta. Yliopisto suuntaa kasvatustieteellisen koulutusalan sisäänottojaan yleisestä kasvatustieteestä opettajankoulutuksen kasvaviin koulutustarpeisiin (lastentarhan- ja luokanopettajakoulutus, erityisopetuksen opettajatarpeet).

Yliopisto suuntaa yhteiskuntatieteellisen alan koulutustarjontaa vahvemmin sosiaalityön kelpoisuuden tuottavaan koulutukseen.

5. RAHOITUS

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää yliopistolle perusrahoitusta yliopistolaissa säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi yliopistolain (558/2009) 49§:n, yliopistoista annetun valtioneuvoston asetuksen (770/2009) 5, 6 ja 7 §:n ja yliopistojen perusrahoituksen laskentakriteereistä annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen (331/2016) perusteella yhteensä 147 806 000 euroa momentilta 29.40.50 seuraavasti:

a) Laskennallisin perustein määräytyvään perusrahoitukseen 135 067 000 euroa.

Yliopiston valtakunnallisina tehtävinä on otettu huomioon ortodoksinen teologia, karjalan kielen tutkimus ja opetus sekä harjoittelukoulu. Perusrahoitukseen sisältyy vuosittain yhteensä 7 866 000 euroa (rahoitustaso vuonna 2017) kauden 2017-2020 valtakunnallisten tehtävien perusteella.

Strategiarahoitusta kohdennetaan yliopiston strategian mukaiseen toimintaan 17 000 000 euroa vuonna 2017, 16 600 000 euroa vuonna 2018, 13 900 000 euroa vuonna 2019 ja 13 400 000 euroa vuonna 2020 ottaen huomioon yliopiston strategia ja sopimuksessa nimetyt strategisen kehittämisen toimenpiteet. Strategiarahoituksen kohdentamisessa on otettu huomioon erityisesti:

- Ammattikorkeakouluyhteistyön tiivistäminen laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseksi
- Kasvatustieteellisen alan laadun ja vaikuttavuuden vahvistaminen
- Oppimisympäristöjen kehittäminen ja opettajien pedagogisten valmiuksien lisääminen
- Tutkimusprofiiliin ja tieteidenvälisyyden vahvistaminen
- Opetus- ja tutkimusaineistojen laaja avoimuus
- Hammaslääketieteen koulutuksen laajentaminen kaudella 2010-2012 ja lääketieteellisen koulutuksen laajentaminen kaudella 2013-2016
- Koulutuksen uudelleen järjestäminen ml. lastentarhaopettajakoulutuksen laajentaminen

b) Yliopiston valtionrahoitukseen sisältyy vuonna 2017 lisäksi 2 771 000 euroa yliopistolain (558/2009) mukaista rahoitusta laskennallisin perustein määräytyvään perusrahoituksen ulkopuolella.

Arvonlisäverolain (1501/1993) 39 §:ssä ja 40 §:ssä tarkoitettuihin koulutuspalveluihin sekä yliopistojen muuhun kuin liiketaloudelliseen toimintaan liittyviin hankintoihin ja toimitilavuokriin sisältyvien arvonlisäverojen osuus yliopistoille aiheutuneista kustannuksista yhteensä 9 968 000 euroa.

Myönnettyä rahoitusta ei käytetä elinkeinotoiminnan tukemiseen.

6. RAPORTOINTI

Yliopisto raportoi toiminnastaan tilinpäätöksessä ja siihen kuuluvassa toimintakertomuksessa sekä vuosittaisessa erillisraportissa sopimuksen tavoitteiden ja korkeakoulun strategian toteuttamisen keskeisten toimenpiteiden toteutumisesta. Yliopisto myös perustelee mahdolliset poikkeamat sovittujen tavoitteiden toteutumisessa tai toimenpiteiden ajoituksessa. Rahoituksen käytöstä raportoidaan yliopistojen taloushallinnon koodiston mukaisesti. Yliopisto informoi ennakoivasti, vuosiraportoinnin ulkopuolella ministeriötä rakenteellisista uudistuksista, joilla on merkittäviä henkilöstövaikutuksia.

Opetus- ja kulttuuriministeriö varmistaa sopimuskauden aikana vuosittain, että korkeakoulu on käynnistänyt tai edennyt sopimuksen mukaisissa toimenpiteissä. Mahdollisissa ongelmatilanteissa OKM käy vuosittain alkusyksystä tarkentavan keskustelun korkeakoulun kanssa aiemmin päätetyn strategiarahoituksen tason tarkistamiseksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö arvioi sopimuksen toteutumista ministeriön kirjallisessa palautteessa, ohjaukseen liittyvien korkeakouluvierailujen yhteydessä ja osana vuotuista tilastoseurantaa.

ALLEKIRJOITUKSET

Tätä sopimusta on tehty kaksi samansisältöistä kappaletta, yksi kummallekin osapuolelle.

Tapio Kosunen
Ylijohtaja

Lea Ryyänen-Karjalainen
Hallituksen puheenjohtaja

Hannu Sirén
Johtaja

Jukka Mönkkönen
Rehtori

LIITTEET